

Eörsi István

Jönnek a kurdok

Az osztrák, a bajor és az össznémet kormány riadót fúj roppant rémülettel: jönnek a kurdok! Janicsárok közelednek az Appenninek felől, átmszának dűlva-fűlva az Alpokon, és elfoglal-

ják pillanatokon belül Európa germán nyelvű területeit, vérben forgó szemel beveszik magukat például Augsburg vagy Wiener-Neustadt egyik külterületi lakásának konyhájába, ahol előre küldött rokonai élnek vagy tizenöt éve. Egyszóval nagy a veszély. Kanther német belügyminiszter, majd Kohl kancellár is kemény hangon követeli olasz kollégáitól, hogy küldje vissza az embercsempészek által csontig lekopasztott menekülőket a pokolba, ahonnan jöttek, életveszélyes roncs-hajókra, melyekről a kikötőhöz közeledve elmenekül a személyzet.

Az utazás kockázatait jól érzékelteti az egyik albán embercsempész gúnyneve: Csípőfogónak becézik, mert megrögzött szokása, hogy az olasz partok előtt villámgyorsan csipőn ragad egy-egy szökevényt, és a tengerbe taszítja, majd magához veszi áldozata hajón maradt ingóságait. A Csípőfogó azonban csak kisiparos módszerekkel dolgozik. A megdöngözött német és osztrák vélemény jelentős része legszívesebben en bloc tengerbe lökné az egész emberrakományt.

Az olaszok a törökországi és iraki kurdokat politikai menekülteknek tekintik. A németek és az osztrákok emiatt a schengeni egyezmény megsértésével vádolják Prodi kormányát. Csakhogy a schengeni egyezmény nem intézkedik arról, hogy kiket kell és kiket nem szabad politikai menekültnek tekinteni. Ráadásul a legutóbbi időig a németek is megadták válogatás nélkül az iraki kurdoknak a politikai menekültek megillető státust. Erre kényszerítette őket Szaddám Huszein nyíltan vál-

„...A politikai üldöztetés, minden ellentétes állítással dacolva, irányulhat kollektívák ellen. A zsidó vagy cigány származásuk miatt elgázósított csecsemők igenis politikai üldözöttek voltak! ”

lalt kurdirtó politikájára. A törökök felvételét pedig az Európai Unióba azzal az indokkal elleneztek (ráadásul sikeresen), hogy a török kormány nem tartja tiszteletben politikai ellenfeleinek és kisebbségeinek (mindkét csoportban kiváltképp a kurdoknak) az emberi jogait. Igazi indokok persze nem ez volt. Attól tartottak, hogy ha Törökország az Európai Unió tagja lesz, akkor a törökök legálisan és korlátlan létszámban vándorolhatnak Németországba, és munkát is vállalhatnak itt megszorítás nélkül. Ez a kényelmetlen gondolat felfokozta a német kormány emberi jogi érzékenységét. Most azonban mégis azt vallják, hogy a kurdokat Olaszországba nem politikai kényszer űzte, hanem a nyomor. Roppan szegénységük bírja rá őket arra, hogy akár négyezer márkát is lepengessenek az embercsempészeknek per koponya. Lám-lám, milyen sokrétűek a dolgok: munkaerő-piaci szempontból Törökországban népirás dűl, és lábball tiporják a polgári jogokat, bevándorlási szempontból azonban demokratikus nyomorúság honol ugyanott.

Rendkívüli horderejű az olasz kormányának a döntése, hogy a kurdokat politikai menekülteknek nyilvánítja. A politikai üldöztetés, minden ellentétes állítással dacolva, irányulhat kollektívák ellen. A zsidó vagy cigány származásuk miatt elgázósított csecsemők igenis politikai üldözöttek voltak! A kurdokat Törökországban, Irakban és Iránban egyaránt büntetik, kínozzák, irtják, ha élni akarnak állampolgári és em-

beri jogaikkal. Elképzelhető persze, hogy igazuk van azoknak, akik szerint az olasz kormányt emberbaráti felismeréseken kívül az olcsó munkaerő vágyának kevésbé magas sztosz célja is motiválja. Ennek ellentmond az a másik észrevétel, amelyet semmiképp sem hessenthetünk el: hogy az albánokkal, akik náluk akartak letelepedni, csöppet sem voltak ilyen nagyvonalúak. Most azonban nagy leckét adtak fel az Európai Unió országainak. A schengeni egyezmény betűjét meg nem sértve, menedéket adtak egy nagyobb embercsoportnak, mire Ausztria, Németországgal egyetértésben, ismét visszaállította az ellenőrzést az olasz határállomásokon. Vagyis ideiglenesen felfüggesztette az egyezményt.

A közelgő kurdok okozta nyugat-európai pánik felveti azt a naiv, emberbaráti kérdést, hogy nem kellene-e a globalizálódó gazdaság korában komolyan venni az olyan ellentétes irányú törekvéseket is, amelyek a felelősséget globalizálnák? A szerencsétlenek ugyanis mindenképp jönnek, kurdok és nem kurdok, a világ összes háborús területéről és a diktatúrák és tömegnyomor országaiából. Bármilyen furcsa, ők nem tartják igazságosnak, se logikusnak, se bármilyen vallási vagy erkölcsi felfogással összeegyeztethetőnek a schengeni erőszempléletet az erődpolitikát. Ez a jölet lokális biztosításának érdekében korlátozta a régió nagy vívmányát, a demokratikus szabadságjogokat. Mindenekelőtt a költözködés és utazás szabadságát vonta meg, először a nyomorúság üldözöttjeitől, azután a politikai üldözöttektől is, oly módon, hogy többségüket puritán egyszerűséggel gazdasági menekültnek nyilvánította. Sehol nagyszabású terv, mely a modern népvándorlás okait magukban a rémországokban enyhítené; s hol a hosszú távú koncepció, mely fölöslegessé tehetné egy idő múlva az erődpolitikát. Pedig az erőd hosszú távon senkinek sem felel meg: falak védik, tehát belül sem érezheti magát teljesen szabadnak az ember. Kiváltképpen, ha jönnek a kurdok!